

Isus nam je namjerno pokazao model učenja koji počiva na odnosima - zašto ga se nismo držali?¹

Greg Ogden

ORCID: 0009-0008-2748-2755

Global Discipleship Initiative

greg@globaldi.org

UDK: 27-318:277

Kategorija: Izlaganje sa skupa

DOI: <https://doi.org/10.32862/kl.19.1.4>

Sažetak

Čitajući Evanđelja, možemo primijetiti kako je Isus namjerno i sa svrhom prakticirao učenje koje počiva na odnosima. U želji da dosegne mnoštvo, Isus se usmjerio na malu skupinu ljudi s ciljem stvaranja učenika koji će stvarati učenike i to iz barem dvaju valjanih razloga: internalizacije i umnažanja. U kontekstu bliskih odnosa Isus je htio sebe na neki način umnožiti u njih dvanaest. No postavlja se pitanje zašto Crkva u velikoj mjeri ne nasljeđuje takav model učenja? U članku se navode dva moguća razloga: prvi je taj što propovijedamo evanđelje koje sadrži samo oproštenje, no ne i učenje, a drugi je razlog taj što smo Isusov model učenja koji počiva na odnosima zamijenili programima. Uspoređujući razlike između programa i odnosa, u članku se donose dva provokativna zaključka: 1. Da smo mogli učiniti učenike propovijedajući ljudima, taj bi se posao davno već obavio. 2. Čak i najveći propovjednik koji je ikada živio – sâm Isus – nije se oslanjao na svoje propovijedanje da bi učinio učenike. On se oslanjao na osobnu povezanost.

Ključne riječi: učenje, odnosi, internalizacija, umnažanje

1 Ovaj je članak napisan kao dio istraživačkoga projekta Biblijskog instituta u Zagrebu: „Koncept učenja među crkvama reformacijske baštine u Hrvatskoj“.

Uvod

Kao dio ove konferencije o učeništvu, istražujem dva pitanja: 1. Tko ili što je učenik prema Isusovoj definiciji? 2. Isus je namjerno pokazao model učenništva koji počiva na odnosima - zašto ga se nismo držali? Zašto su mi ova pitanja važna? Pretpostavljam da naša najdublja uvjerenja i nastojanja proizlaze iz naših osobnih iskustava. Ovo svakako vrijedi za mene. Dopustite da započnem kratkim opisom svojega osobnog duhovnog putovanja koje služi kao motivacija za ova predavanja.

Rođen sam u Kaliforniji, na zapadnoj obali Sjedinjenih Američkih Država. Po godinama spadam točno u skupinu *baby boomera*, dakle onih ljudi koji su rođeni odmah nakon Drugoga svjetskog rata. Zašto je to važno? Nakon Drugoga svjetskog rata došlo je do velike vjerske ekspanzije u SAD-u. Nismo mogli dovoljno brzo graditi crkvene zgrade. No većinom se dogodilo da su velike obitelji predale posao kršćanske izgradnje crkvama. To se više nije prakticiralo kod kuće. U jednomu takvom domu sam i ja odrastao. Da, zahvalili bismo se Bogu prije jela. No, gledajući unatrag, nisam mogao računati na svoje roditelje ni da će me dovesti Isusu ni da će njegovati moju vjeru. Oni su mislili da je to posao za crkvu, a ne za njih. Poput mnogih obitelji toga vremena, roditelji su predali izgradnju vjere crkvi.

Gospodin je posredovao preko crkve u koju me doveo do početne vjere u njega. U vrijeme kad mi je bilo dvanaest godina i kada sam prolazio kroz teško razdoblje, pozvali su me na vikend kamp u crkvi. Patio sam od strahova i tjeskobe. Bio sam vrlo mlad kad sam krenuo u prvi razred, tako da sam emocionalno zaostajao za drugima. Bojao sam se da neću biti dobar u školi, osjećao sam se usamljeno u odnosima, a nisam bio posebno nadaren za sport. Bilo je trenutaka kad bih čak u školi počeo plakati. Bilo mi je tako neugodno! Međutim, na tom crkvenom vikend kampu čuo sam radosnu vijest Isusova evanđelja. Isus me volio i htio je imati odnos sa mnom. Govornik nas je pozvao Isusovim riječima: „Dodite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja ću vas odmoriti“ (Mt 11,28). Odgovorio sam na taj poziv, predao svoj život Kristu i molio ga da živi u meni. I zaista je došao! Bio sam preplavljen iskustvom Božje ljubavi. Savjetniku na kampu rekao sam da sam odlučio zamoliti Krista da uđe u moj život ili nešto slično tome. Tada još nisam govorio „kršćanskim“ jezikom. Međutim, jedina uputa koju sam dobio toga vikenda bila je: „Ako si postao kršćanin, trebaš čitati Bibliju.“ Jesam li ikad prije sâm čitao Bibliju? Je li moja obitelj ikada imala neki oblik kućnoga biblijskog čitanja? Ne. Nisam imao pojma što da radim. A izgleda da ni „moja crkva“ nije bila ništa bolja po tom pitanju. Nitko mi se nije javio. Nisam znao trebam li pitati što slijedi nakon toga.

Zato sam se polako i neprimjetno vratio svojoj perifernoj vezi s crkvom sve do ljeta prije zadnje godine u srednjoj školi. Toga sam ljeta slijedio sestrin primjer i otišao na Glendaleovu obrazovnu turu. To je bila šestotjedna tura povijesnih

znamenitosti SAD-a zajedno sa 70 drugih srednjoškolaca u dva autobusa. Božja je volja bila da je među njima bila mala skupina od 4-5 učenika koji su se redovno sastajali na biblijsko proučavanje. Pripadali su crkvi koju sam povremeno posjećivao. Pozvali su me da im se pridružim. Sjećam se da sam mislio: „Mora da su imali slično iskustvo susreta s Kristom, ali su znali što s tim učiniti.“ Poslije te ljetne ture pozvali su me na srednjoškolsku omladinsku grupu. To je bila zajednica ljubavi i radosti koja je ostavila trajan, preobražavajući trag u mom životu.

Okružen takvim poticajima, počeo sam rasti. Ovo bolno sramežljivo dijete počelo je izlaziti iz svoje ljuštore. Toliko sam brzo rastao da sam počeo biti dio vodstva u crkvi. Kad sam krenuo na drugu godinu koledža, dobio sam telefonski poziv koji je promijenio tijek ostatka mog života. Na drugom kraju linije bio je Don. Don je bio student na teološkom fakultetu koji je započeo službu evangelizacije mladih adolescenata. Svake srijede navečer u njegovoj se crkvi sastajalo 130 učenika. Trebala mu je pomoć. Pitao me da se pridružim skupini kolega s koledža kako bih služio toj djeci. Bila je to bučna skupina. Svake srijede sa mnom bi se sastala skupina dječaka koji su išli u sedmi razred. Gle ironije: ono što nisam dobio kad sam došao Kristu u sedmom razredu, sada sam mogao dati, barem u nekom obliku, ovim sedmašima. Gospodin je zatvorio krug u mojem životu. Don nas je uvijek poticao da postanemo dio života ovih učenika i izvan tih večeri srijedom. Nekad bih došao po njih poslije škole u svojoj crvenoj Volkswagenovoj „bubi“, nekad bih s njima igrao košarku, nekad išao na sladoled, a nekad bih ih čak posjetio doma.

No, i ja sam primio bonus. Ponekad bi me Don pozvao da se sastanemo nasamo. Često je to bilo na teniskom terenu gdje smo se i upoznali. Nakon što bismo odigrali partiju tenisa, sjeli bismo na klupu pored terena, a Don bi izvadio svoj Novi zavjet. Podijelio bi sa mnom neke tekstove koji su utjecali na njegov život. Ne bi samo pročitao odlomak i nastavio o drugim temama, nego bi mi otvorio srce i misli te pokazao kako je istina informirala pa čak i razotkrila njegove slabe točke. Dok smo tako sjedili zajedno, između nas se događala svojevrsna transakcija. Sviđalo mi se ono što sam vidio u tomu čovjeku. „Ako Don želi slijediti Isusa, želim i ja.“ Dakle, prvi primjer na kojemu sam vidio kako se stvaraju učenici došao je od Dona. Kako bi mogao ostaviti traga na ljudima, moraš im se približiti i provesti vrijeme s njima. Usput sam pokupio i primjer koji nam je ostavio Isus. Isus je izabrao nekoliko ljudi s kojima je živio i koje je pripremio da preuzmu njegovu službu kada se bude vratio svojem Ocu. Na početku sam mislio da je učenje hodanje s pojedincem u bliskom odnosu pomažući mu da raste prema zrelosti u Kristu s nadom da će i on činiti isto za druge.

No sredinom osamdesetih godina prošloga stoljeća imao sam nešto što bismo nazvali dvama otkrićima koja su tada radikalno promijenila moju paradigmu učinkovitog načina činjenja učenika, a koja su odražavala Isusov namjeran i svrhovit pristup učenju temeljen na odnosima. Kako sam godinama propovijedao

pristup „jedan na jedan“, frustrirala me moja vlastita nesposobnost da pomognem drugima kako da usvoje učenje kao životni stil čiji je sastavan dio osobno ulaganje u druge. Pretpostavljam da me to na neki način mučilo.

Tada sam imao prvo otkriće. Jednoga kasnog poslijepodneva po svom sam običaju trčao na terenu lokalne srednje škole. To mi je pomagalo da razbistrim misli na kraju dana. Nisam svjesno razmišljao o tome kako riješiti ovaj problem, ali odjednom mi se učinilo da mi je sasvim doslovno strijela prošla kroz tijelo. U jednomu trenutku učenje mi nije bilo ni na kraj pameti, dok mi se u sljedećem trenutku u mislima pojavio format priručnika za učenje. Vidio sam prve dijelove koji su poslije postali dio svakoga poglavlja koje danas možete naći u mojoj knjizi *Discipleship Essentials* [na hrvatskoj jeziku knjiga je prevedena kao *Osnove učenja*]. Početna je stranica ono što nazivam osnovnom istinom, temom ili Velikom idejom u katekizmu, dakle format pitanja i odgovora. Druga je stranica Učenje napamet biblijskih tekstova koji biblijski artikuliraju tu osnovnu istinu. Treća je stranica nešto što zovem Induktivnim biblijskim proučavanjem koje se pomno bavi nekim drugim dijelom Svetoga pisma koje dalje pojašnjava osnovnu istinu. Na kraju, u četvrtomu dijelu, nalazi se Čitanje koje je razmatranje suvremene rasprave o vječnoj istini kojom se bavimo. Sjećam se da sam toga dana otišao kući pršteći od energije s osjećajem poziva da napišem taj priručnik za učenje. Uskoro smo trebali ići na godišnji odmor tako da sam pitao suprugu za dopuštenje da započnem rad na tom projektu. U to je vrijeme naša kći bila još mala, tako da sam molio suprugu da mi da slobodna jutra, a da ostatak dana provedem s njima. Taj maleni prvi korak vodio je do knjige *Discipleship Essentials* koja je originalno izašla krajem 1998. godine, a sve do danas je uspješnica izdavačke kuće InterVarsity Press.

Drugo otkriće dogodilo se godinu dana poslije prvoga. Dovršavao sam doktorat iz službe na teološkom fakultetu Fuller i trebao mi je projekt za kraj. Do tada sam već napisao početnu verziju onoga što sam maloprije opisao. Moja savjetnica na fakultetu predložila je da to pretvorim u projekt koristeći metodu u različitim okruženjima i potom usporedim rezultate i dinamiku. Odlučili smo napraviti ono što sam radio u odnosu učenja jedan na jedan u maloj skupini od deset ljudi, a onda je ona usput predložila skupinu od tri osobe. Mladić koji je prije dvije godine završio koledž zamolio me da mu budem mentor. Iskreno, nisam imao pojma što je to značilo, ali pitao sam ga bi li htio biti jedan od moja tri pokusna kunića. Pronaći ćemo trećega i koristiti se ovim materijalom koji sam napisao. Nas troje sastajalo se na ručku u restoranu koji je bio jednako udaljen od svih naših radnih mjesta. S bilježnicama na stolu počeli smo dijeliti živote jedni s drugima, kao i uvide u Božju riječ te primjenjivati te istine osobno, točno tamo gdje smo živjeli. Bio sam oduševljen – prvo što sam primijetio bilo je povećanje razine energičnosti. Razgovori su bili dinamični. Također sam primijetio da sam bio član skupine, a ne središte skupine. Bili smo zajedno na putovanju. Brzo sam razumio da je ovo

bio puno djelotvorniji način produbljivanja zrelosti u Kristu, kao i mogućnosti da budemo odgovorni jedni drugima, da potičemo jedni druge na promjenu u područjima koja nam je Sveti Duh otkrivao. Od toga se trenutka nisam više vratio na neki drugi format. Sada ove grupe od troje ili četvero ljudi nazivamo „mikro-grupama“ za razliku od tradicionalnijih malih grupa od šest do dvanaest ljudi.

Da sažmem ova dva otkrića, rekao bih da kada stavite sadržaj biblijski utemeljenoga kurikuluma, kakav je *Discipleship Essentials*, u kontekst ili spremnik visokoodnosnog okruženja mikrogrupe, nalazite se u „stakleniku Duha Svetoga“. Često ćete čuti da koristim izraz „mikrogrupe“. Pod tim mislim na skupinu od tri do četiri osobe uključujući onu koja inicira tako što poziva druge, osobno i zasebno, da krenu na ovo zajedničko putovanje prema zrelosti u Kristu. Velik dio obveze je poticaj na repliciranje skupine.

1. Model učenja koji počiva na odnosima

Imajući tu priču na umu, želim sada započeti našu drugu temu, a to je: „Isus nam je namjerno pokazao model učenja koji počiva na odnosima. Zašto ga se nismo držali?“ ili: „Što nas Isusov model učenja može naučiti o stvaranju učenika koji stvaraju druge učenike?“ Srećom, u Evanđeljima imamo jasan primjer načina na koji ćemo stvarati učenike koji će stvarati nove učenike.

Dok sam studirao teologiju kako bih postao pastor, išao sam na jednu radionicu u lokalnoj crkvi. Voditelj je bio pastor poznat po tome da prakticira učenje. Među ostalim stvarima koje je rekao zapamtio sam da Biblija nije samo *knjiga koja sadrži poruku* (sadržaj evanđelja), nego i *knjiga koja sadrži metode*. Ona nam pokazuje kako, posebice na temelju Isusova primjera, putem učenja voditi osobe do zrelosti i stvaranja drugih učenika. U Luki 6,12-13 dolazimo do važne prekretnice u službi našega Gospodina. Luka nam kaže da je Isus proveo cijelu noć u molitvi. Kao da nam Luka bljeska svjetlima i viče: „Pazi sad, ovo je važno!“ Zašto je to tako istaknuto? Isus je nakon te noći izabrao one koji su postali dio njegova užega kruga: „Onih dana iziđe na goru da se pomoli. I proveo noć moleći se Bogu. Kad se razdanilo, doзва k sebi učenike te između njih izabra dvanaesticu, koje proзва apostolima“ (Lk 6,12-13).

Procjenjuje se da je Isus u vrijeme ove cjelonoćne molitve već bio u javnoj službi šest mjeseci. Dakle, Isusa je slijedilo mnogo više ljudi od Dvanaestice koju je izabrao. Iz ranijih događaja zapisanih u Luki znamo da su se Isusu pridružili Petar, Jakov i Ivan nakon što je Petar imao velik ulov ribe (Lk 5,1-11). Levi (Matej), koji je bio carinik, također je među onima koji ga u to vrijeme slijede (Lk 5,27-28). Isusova cjelonoćna molitva prije ovog izbora Dvanaestice služi nam kao poučan model. Iskreno, žarko bih volio da sam se mogao skrivati iza stijene i slušati što je Isusu bilo na srcu kad je razgovarao s Ocem. Ali, nagađajte malo sa

mnom. Da smo bili tamo i slušali Isusov razgovor s Ocem uoči Isusova pozivanja Dvanaestorice, što bismo mogli čuti?

Je li Isus finalizirao svoj popis od dvanaest ljudi pred Ocem? Možda je Isus na umu imao 15 ljudi i trebao je trojicu eliminirati s popisa kako bi ih bilo 12. Je li razmatrao osobnosti s kojima će morati provesti vrijeme na svojim mnogim putovanjima? Matej, carinik (suradnik s rimskim okupatorom) i Šimun Revnitelj (ustanik protiv Rima) bili su zreli za žestok sukob. Petar je znao malo ići na živce. Svaka misao koja je prolazila Petrovim umom bila mu je i na jeziku. Je li preispitivao mudrost uključivanja Jude Iskariotskoga, znajući da će imati izdajicu u svojim redovima?

Moram vjerovati da je Isus u tome trenutku već bio uvjeren da će pozvati upravo Dvanaesticu koju je pozvao. Kad ih je pozvao, učinio je to znajući da tako treba biti. Nekako mislim da se te noći Isus molio za svakoga od njih po imenu. Znao je da je pred njim velik zadatak da oblikuje ove teške početnike ako je htio da budu spremni postati prethodnicom njegova svjetskoga poslanja. U Ivanu 1 kao da imamo prozor u najraniji susret s Isusom prije nego što je Isus rekao: „Slijedi me.“ Andrija, Petrov brat, dovodi Petra Isusu i kaže mu: „Našli smo Mesiju!“ Od trenutka kada je Isus vidio Petra, znao je što će Petar postati. Isus je rekao Petru: „Ti si Šimun, sin Ivanov! Zvat ćeš se Kefa!“ – što znači ‘Petar – Stijena’ (Iv 1,41-42). Znamo da Kefa (na aramejskom jeziku) i Petros (na grčkomu) znače „stijena“. Isus je u molitvi vizualizirao što će Petar postati, ali on nipošto nije bio „stijena“ u tome trenutku, a ni u mnogim drugima, osim ako ne mislite da biti stijena znači biti spore pameti. To je svakako bio.

No možda je još važnije pitanje zašto je Isus izabrao tako malu skupinu? Među mnogim valjanim razlozima za Isusovo ulaganje u nekolicinu, dva mi se čine najizravnije povezana s Isusovim ciljem stvaranja učenika koji će stvarati druge, sasvim predane učenike:

1. internalizacija
2. umnažanje.

1.1. Internalizacija

Isus je uložio sebe u samo nekoliko ljudi zato što je to bio jedini način prenošenja njegove poruke, načina i poslanja u živote njegovih prvih sljedbenika. Netko će odmah prigovoriti i reći, ako je Isus pokušavao dosegnuti što je moguće više ljudi, zašto nije dopustio mnoštvu i popularnosti da rastu kako bi njegova sljedba mogla postati masovan pokret? Ako čitate tekst koji slijedi odmah nakon imenovanja Dvanaestorice, vidjet ćete da je mnoštvo jedva čekalo vidjeti Isusa. Luka nam kaže: „Silno mnoštvo njegovih učenika i silno mnoštvo naroda... nagnuše da ga slušaju i da ozdrave od svojih bolesti“ (Lk 6,17). Mogao je s njima što je htio, bio je toliko popularan.

Ipak, vidimo da je Isus imao zdravu dozu skeptičnosti u pogledu mnoštva. Bio je vrlo svjestan da ljude privlači sjaj njegove prisutnosti zbog svih ozdravljenja koja je učinio. Apostol Ivan daje nam uvid u Isusovo razumijevanje ljudske naravi: „Dok je boravio u Jeruzalemu o blagdanu Pashe, mnogi povjerovali su u njegovo ime promatrajući znamenja koja je činio. [Ali zapazite Isusov oprez.] No sâm se Isus njima nije povjeravao jer ih je sve dobro poznao i nije trebalo da mu tko daje svjedočanstvo o čovjeku: ta sam je dobro znao što je u čovjeku“ (Iv 2,23-25).

Isus je poznao nestalnu, kolebljivu narav mnoštva koje je hrlilo za njim. Čim bi pojasnio zahtjeve učenja, klub obožavatelja bi se smanjio. Kako bi sve to završilo da je Isusova služba ovisila o odanosti mnoštva? Po svemu sudeći, Isusova popularnost dosegla je vrhunac na Cvjetnicu. Isus je ujahao u Jeruzalem usred divljenja onih koji su očekivali vojnoga Mesiju uzvicima: „Hosana! Slava Bogu na visini!“ No čim im je postalo jasno da Isus nije vojni osvajač, možda su isti ti ljudi pet dana poslije urlali: „Raspni ga! Raspni ga!“

Isus je znao da biti fan ili obožavatelj ne traži ništa od čovjeka. Morao si izići iz mnoštva ili iz svoje crkvene klupe kako bi ušao u odnos te kako bi se oblikovao u sljedbenika. Učenje je u svojoj osnovi odnos koji se razvija s vremenom. Ne možete stvarati učenike tako što ćete držati govore mnoštvu. „Učenike se ne može masovno proizvoditi. Ne možemo ubaciti ljude u program iz kojeg će na kraju ispadati učenici. Stvaranje učenika zahtijeva vrijeme i posvećivanje nepodijeljene pažnje“ (Eims 1978, 45).

Isus je dobio prigode da promijeni živote svojih učenika tako što je bio u bliskoj vezi s njima u svakodnevnim okolnostima. Jakov i Ivan došli su Isusu i tražili da im rezervira mjesta sebi zdesna i slijeva kad bude sjedio na prijestolju svojega kraljevstva. Upravo je to dalo Isusu priliku da im objasni što je prava veličina i sila – okrećući taj svjetski koncept naglavce. Dakako, pokušaj Zebedejevih sinova da zaobiđu ostalih deset učenika skupini se nije baš svidio. „Kad su to čula ostala deseterica, počele su gnjevit na Jakova i Ivana“ (Mk 10,41). Isus im je rekao da se ponašaju poput pogana koji „gospoduju svojim narodima“. Taj put nije bio za njih. U Isusovu kraljevstvu najveći će biti sluga svijetu. Slijedit će primjer Isusa, koji „nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge“ (Mk 10,35-45). A. B. Bruce (s. a., 14) sažeo je Isusova sredstva internaliziranja svojega života u svojim učenicima: „Ovo pažljivo, mukotrpno obrazovanje učenika bilo je potrebno kako bi učiteljev utjecaj na ovaj svijet bio trajan, kako bi se njegovo kraljevstvo utemeljilo na stijeni dubokih i neuništivih uvjerenja u mislima nekolicine, a ne na nestalnomu pijesku površnih dojmova u mislima mnogih.“ Baština koju je Isus htio ostaviti za sobom bili su preobraženi životi običnih ljudi koji su mogli nastaviti njegov rad nakon što se on vratio Ocu. Internalizacija se događala putem intenzivnog druženja. No, postoji još jedan veliki razlog zašto se Isus fokusirao na malu skupinu, a to je umnažanje učenika.

1.2. Umnažanje

Stoga, imajući na umu Isusov fokus, možemo se zapitati je li Isus uopće vodio računa o mnoštvu? U jednoj studiji o Markovu evanđelju autori su otkrili da je Isus proveo 49 % svojega vremena s Dvanaesticom, a čak i više nakon što je okrenuo lice prema Jeruzalemu i križu. Je li to dokaz da je sve manje razmišljao o mnoštvu? Apsolutno ne! Isus nije razmišljao poput nas. Mi mislimo da moramo organizirati događaje koji će privući mnoštvo kako bi dosegli mnoštvo. Izjednačujemo viziju s veličinom svoje publike. Isusova je vizija bila drugačija. Bila je dovoljno velika da je razmišljao u malim okvirima. Je li bio fokusiran samo na svoj uži krug učenika? Ne, Isus je suosjećao s mnoštvom. Vidio ih je kao izgubljene ovce koje lutaju po pustinji, ovce bez pastira. Molio se Gospodaru žetve da pošalje žetoece. U tomu je kontekstu Isus poslao Dvanaesticu u žetvu.

Eugene Peterson (1982, 182) humoristično je izrazio Isusovu viziju: „Moramo imati na umu da je Isus ograničio 9/10 svoje službe na 12 Židova zato što je to bio jedini način da dosegne sve Hrvate (ovdje se može navesti bilo koji narod).“ To je prava vizija. Drugim riječima, mi smo danas sljedbenici Isusa zato što je Isus oslonio svoju službu na nekoliko ljudi, a ne na hirove mnoštva. George Martin (Watson 1982, 53), episkopalni rektor, preveo je Isusovu strategiju na način koji pastori danas mogu primijeniti na službu:

Možda bi današnji pastor trebao zamisliti da mu preostaju tri godine u crkvi u kojoj služi i da ga nitko neće zamijeniti kada ode. Kad bi se ponašao kao da će se takvo nešto dogoditi, onda bi se itekako posvetio biranju, motiviranju i obučavanju vođa u zajednici koji bi mogli nastaviti poslanje. Rezultati tri godine takvoga sustavnog pristupa bili bi prilično značajni. Čak i revolucionarni.

Naravno, ovo je način na koji je Isus razmišljao o poslanju. Isus je živio znajući žurnost trogodišnje vremenske crte. Znajući da ide na križ, morao je pripremiti Dvanaesticu da nastave njegovu misiju. Svaki je dan značio da se približava razlogu zbog kojega je došao na zemlju i stoga dan bliže vremenu kad će njegova služba postati njihova. Isusova strategija bila je proširiti bazu vodstva tako da umjesto jednoga vođe ostane njih dvanaest (u redu, čak je i Isus izgubio jednoga).

Isus se sada na neki način „širio“ kroz živote Dvanaestice, koji su bili pripremani u njegovoj prisutnosti da nastave u njegovoj odsutnosti. Ovo trebamo zapamtiti: doseg naše službe recipročan je rastu naše baze vodstva. Isusova je strategija trebala dotaknuti cijeli svijet umnažanjem pažljivo obučanih učenika. Vođe nisu oni koje se vrednuje po onome što sami mogu učiniti. Njihova vrijednost sada ovisi uglavnom o tome što mogu učiniti preko drugih. Robert Coleman (1964, 21) zgodno sažima Isusov pristup: „Isus se nije brinuo oko programa kojim će doprijeti do mnoštva, već oko ljudi koje će mnoštvo slijediti.“ Ako želiš ići široko, onda prvo moraš ići duboko. Prema tome, zašto se Isus usredotočio na samo nekoliko ljudi?

- *Internalizacija*: Morao je postati dijelom njihova života. To se ne može izdaleka. Iako smo veoma zahvalni što imamo Isusova učenja, on se nije oslanjao na učenja upućena mnoštvu kako bi činio učenike. Na prvomu mjestu bila mu je uža skupina.
- *Umnažanje*: Drugi glavni razlog zašto se Isus usredotočio na malu skupinu bilo je to što je htio sebe na neki način umnožiti u njih dvanaest. Podizao je vođe. Postoji nepromjenjivo načelo: naša služba može ostaviti traga samo u onoj mjeri u kojoj povećamo bazu vodstva. Drugim riječima, moramo činiti učenike koji čine druge učenike. Moramo proizvesti samoinicirajuće, sasvim predane sljedbenike Isusa Krista koji će voditi druge kako bi postigli isti cilj.

U mojoj knjizi *Transforming Discipleship* pronaći ćete poglavlje koje govori o nečemu što nazivam „Isusov pripremni model osnaživanja“ učenja. Nemam vremena proći kroz četiri prepoznatljive faze ili stadija kojima učenici idu kako bi postali spremni preuzeti Isusovu službu nakon njegova povratka Ocu te kad Otac i Sin šalju Svetoga Duha kako bi zamijenio Isusovo prisustvo i osnažio njegove sljedbenike.

2. Zašto se ne držimo Isusova modela učenja?

Međutim, želim istražiti važno pitanje: Ako je Isusov model učenja kristalno jasan, zašto ga se onda nismo pridržavali? Dopustite mi da ovdje upotrijebim ilustraciju: recimo da pitam 100 pastora koje je poslanje Isus dao svojoj crkvi, mislim da bi barem 90 pastora ovdje spomenulo Veliko poslanje: „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode.“ Kad bih iste te pastore pitao da mi kažu imena dvanaest Isusovih prvih učenika, opet pretpostavljam da bi svi znali imenovati barem deset od njih dvanaest; možda se ne bismo sjetili Jude, sina Jakovljeva, i Jakova, sina Alfejeva. No kad bih pitao iste te pastore mogu li imenovati svoje učenike, možda bi mnogi od njih sramežljivo gledali u svoje cipele.

Zašto smo promašili Isusov model učenja koji je utemeljen na odnosima? Zbog čega nismo vidjeli i prakticirali ono što je bilo jasno kao dan u Evanđeljima? Ovo je prvi razlog: propovijedamo evanđelje koje sadrži samo oprost, no ne i učenje. Sjetite se žene koja je rekla: „Zašto moram biti učenica?“ U svom životu slušala je poruku spasenja koja je sadržavala oprost, ali ne i učenje koje je od nje zahtijevalo da se odrekne svojega života. Nije razumjela Pavlovu veliku izjavu: „Ili zar ne znate? Tijelo vaše hram je Duha Svetoga koji je u vama, koga imate od Boga, te niste svoji. Jer kupljeni ste otkupninom“ (1 Kor 6,19-20).

Drugi razlog zašto se nismo uspjeli držati biblijskoga modela koji vidimo u Evanđeljima je taj što u svojoj praksi često Isusov model učenja koji počiva na odnosima zamjenjujemo programima. Definirajmo sada ove nazive – što

mislimo kad kažemo program? Programi su strukturirane skupne metode koje koristimo kako bismo veće skupine ljudi proveli kroz određene sustave. Kada bih onu stotinu pastora od maloprije pitao kako čine učenike u svojoj crkvi, najvjerojatnije bi odgovorili navođenjem popisa programa svoje crkve, počevši od onoga što rade u štovanju: 1. Svakoga tjedna propovijedamo iz Biblije; 2. Nudimo raznolika biblijska proučavanja za muškarce i žene; 3. Imamo male skupine koje se sastaju po kućama radi produbljivanja osjećaja pripadanja zajednici; 4. Imamo evangelizacijske programe poput Alfa tečaja kako bi upoznali ljude s evanđeljem; 5. Postoje razne prigode za služenje itd.

Programi započinju pozivom cijeloj crkvi da se pridruži našem desetotjednom programu učenja. Nema osobne topline, nema kontakta očima, nema osjećaja da ste posebno pozvani. Vaša individualnost ne uzima se u obzir. Pojedinaac u programu mora se prilagoditi sustavu. Nećete biti prepoznati po svojem jedinstvenom osobnom putovanju vjere, svojim individualnim izazovima ili poteškoćama u razvoju vjere, trenutnim životnim okolnostima itd.

S druge strane, Isusov odnosni pristup ukorijenjen je u snazi osobnoga poziva. Ovo je ključna razlika između Isusove metode i neosobnih programskih ponuda u većini crkava. Naša biblijska referenca za Isusov model učenja zasniva se na Luki 6,12-13. Primijetili smo da je Isus proveo cijelu noć u molitvi Ocu, a onda je sljedećega dana izabrao Dvanaesticu iz veće skupine učenika kako bi postali njegov uži krug apostola. Prvi korak stvaranja učenika mora biti molitva. Isus nije pozvao svoje učenike da mu se pridruže prvoga dana. Isus se molio dok nije postao uvjeren u pogledu izbora Dvanaestice koji su imali biti s njim. Kao što nam je Isus pokazao, mi se moramo moliti dok ne postanemo sasvim uvjereni da nam je Gospodin neke ljude stavio na srce kako bismo ih pozvali da nam se pridruže na ovome putovanju učenja. Tu se ne smije žuriti. Ponekad će trebati tjedni ili čak mjeseci prije nego što budete sigurni da ste sasvim uvjereni.

Kad je Isus dobio unutarnju potvrdu, okupio je veću skupinu sljedbenika, a potom po imenu pozvao Dvanaesticu. Ako slijedimo Isusov primjer, pristupamo pojedincima, gledamo ih u oči i pozivamo ih da nam se pridruže na putovanju učenja. Taj poziv može izgledati nekako ovako:

Volio bih da razmisliš o nečemu što mi je već neko vrijeme u molitvama. Okupljam novu grupu koja bi se sastajala s ciljem da svaki član pomogne drugomu da postane bolji sljedbenik Isusa. Želim te pozvati da se sastaneš sa mnom i barem još jednom osobom (po mogućnosti dvije osobe) kako bismo zajedno postali ono što Bog želi od nas. Moja je uloga da putujem zajedno s tobom na tom putovanju. I meni osobno treba ovakva grupa. Dok sam se molio za ove nove prijatelje, Gospodin mi je stalno stavljao tebe na srce. Bi li htio u molitvi razmisлити o tome da nam se pridružiš dok rastemo zajedno kako bismo postali bolji Kristovi sljedbenici?

Isus je nudio osoban, pojedinačan pristup, a programi su osmišljeni kako bi promicali ljude kroz neki proces. Pogledajmo sada malo dublje razlike između programa i odnosa.

(1) Odnosi učenja obilježeni su prisnošću dok su programi usredotočeni na informacije

Programi se usredotočuju na prenošenje informacija. Ovo pretpostavlja da će veća količina informacija o Bibliji i biblijskom nauku izravno voditi do preobraženja u kristolikost. Služio sam u crkvi kojoj je praksa bila zaposliti teološki obrazovane pastore i postaviti ih da poučavaju ispravan nauk u okruženju učionice ili razreda. Cijeli pristup vrtio se oko toga da se ljudi slože s osnovnim vjerovanjima, kao što su opravdanje samo vjerom. Ako bi ljudi pokazivali znakove razumijevanja da se spašavamo samo po milosti samo vjerom u samoga Krista, smatrali smo da smo dobro obavili svoj posao. Drugim riječima, cilj je bilo intelektualno pristajanje uz osnovne doktrine.

John Ortberg razmišljao je o činjenici da dvoje ljudi s istim doktrinarnim uvjerenjima ipak mogu imati vrlo različite naravi. Jedna osoba može biti ljubazna, blaga, nježna i milostiva dok druga može biti sklona osuđivanju, kruta, gruba i uvredljiva. Obje kažu da vjeruju u iste stvari. U čemu je razlika? Jedna je usvojila biblijsku istinu koja je utjecala na njezin karakter na kristolik način, dok je druga istinu stavila u poseban odjeljak svojega bića, a taj odjeljak nije ostvario utjecaj na njezinu narav.

Za razliku od toga, pristup utemeljen na odnosu stvara ono što Alicia Britt Chole (2007, 63-64) naziva „namjerna bliskost“. Ona kaže: „Vrlo je lako vidjeti informiranje ljudi kao ulaganje u ljude, pobrkati organiziranje ljudi s činjenjem učenika od ljudi. Život nije potomak programa ili papira – život je potomak života.“ Sveto pismo oživljava u nama onda kad smo otvoreni u odnosima s drugim ljudima i dopuštamo Istini da uđe u najdublje dijelove našega bića. Kad sam bio student, jedan drugi student teologije utjecao je na mene zato što sam u njemu vidio primjer čovjeka koji se hrvao s Riječju na način koji se ticao specifičnih stvari u njegovu životu. Znanje glave bez znanja srca samo je beskorisna informacija.

(2) Odnosi učenja uključuju puno, obostrano sudjelovanje, dok u programu jedan ili nekoliko ljudi priprema sadržaj za mnoge

Programi se općenito oslanjaju na stručnjaka i njegovu sposobnost da predstavi sadržaj. Klasičan kontekst je propovijedanje na našim bogoslužjima nedjeljom. Pastor sâm provodi 15-20 sati tjedno sastavljajući 30-minutno učenje. Zajednica sjedi u tišini na neki način birajući čemu će dopustiti da uđe u njezine misli i srca. Ovo je pasivno iskustvo. Što se traži od nekoga koji sjedi u crkvi i sluša

poruku? Vrlo malo. Nema napredne pripreme, nema osobnog ulaganja. Obično na kraju čak nema trenutka za tišinu kad bismo mogli zamoliti Gospodina da nam otkrije istinu koju trebamo ponijeti sa sobom. Dok odete ispred crkve da s nekim porazgovarate ili dok odete kući, više od 90% informacija je izgubljeno. Predlažem dva provokativna zaključka:

1. Da smo mogli učiniti učenike propovijedajući ljudima, taj bi se posao davno već obavio.
2. Čak i najveći propovjednik koji je ikada živio – sâm Isus – nije se oslanjao na svoje propovijedanje da bi činio učenike. On se oslanjao na osobnu povezanost.

Za razliku od toga, u odnosnom okruženju svi sudionici sastaju se nakon što su pripremili svoje uvide u biblijski utemeljenom kurikulumu koje onda dijele jedni s drugima. Svaki je član odgovoran za svoju pripremu, otvaranje srca i dijeljenje o sebi te odgovornost u pogledu mogućih promjena u životu. Zapravo nema učitelja. Biblijski utemeljen kurikulum i Sveti Duh su učitelji. U dinamici troje ili četvero ljudi koji dijele svoja razmišljanja i primjenu Svetoga pisma na svoje živote, tko je učenik a tko učitelj može se mijenjati iz trenutka u trenutak. U jednom trenutku možda ćete dijeliti neke misli koje će drugima biti vrlo korisne, dok ćete u sljedećem trenutku čuti nešto od druge osobe što će se vas veoma dojmiti. Nedavno sam bio u grupi s dvadesetšestogodišnjakom i osamnaestogodišnjakom. Redovito sam se divio istinama koje su vidjeli i načinu na koji su primjenjivali Riječ. Zapisivao sam što su govorili.

(3) Odnosi učenja prilagođeni su jedinstvenim izazovima rasta pojedinaca, dok programi naglašavaju sinkronizaciju i organizaciju

Programi općenito ne uzimaju u obzir jedinstvenost priče nekoga pojedinca ili njegova putovanja. Jednostavno najavite novi program učenja koji će trajati deset tjedana i to je to. Ako imate više od pet ljudi, projurit ćete kroz kurikulum na sinkroniziran način, pokrivajući sav sadržaj, ali s malo vremena za duboku osobnu primjenu. Svi moraju biti na istom mjestu u isto vrijeme. Nema se vremena dublje dijeliti kako se biblijska istina može primijeniti na trenutne izazove ili životne okolnosti polaznika programa.

No u malom obimu mikrogrupe možemo riskirati ranjivije otvaranje i dopustiti drugima da nas stvarno upoznaju. Upoznat će nas u kontekstu našega duhovnog putovanja – uspjesima i neuspjesima našega života. Mikrogrupa dopušta prilagođavanje: drugi nas duboko i jedinstveno upoznaju u našem putovanju. Ispričat ću vam priču jedne takve grupe.

- Billy je bio na početku tridesetih godina svojega života kad smo započeli s grupom. Mjesec dana nakon prvoga sastanka, Billy se vjenčao. Devet mjeseci poslije, rodilo mu se dijete. Poslije nam je rekao da mu na početku

nije bilo drago što je u grupi s muškarcima koji su bili puno stariji od njega... dok se nije oženio i dobio dijete. Za Billyja je grupa postala divno mjesto na kojemu je mogao podijeliti izazove novoga braka, a kad je dobio dijete, imao je oko sebe druge muškarce koji su već s tim imali iskustva.

- Ron je bio u četrdesetima. Njegov izazov u učenstvu bio je u tome da mu je bilo teško vjerovati da Bog može biti Otac koji ga voli. Ron je bio najstariji od šestero djece. Otac mu je bio zloban pijanac koji je tukao njegovu majku. Zbog svega je toga Ron mrzio svog oca. Njegov izazov u učenstvu... kako bi ikada mogao vjerovati da će Bog biti privržen Otac kad je njegov primjer kod kuće bio otac kojega je prezirao? Ronu je trebala velika promjena kako bi dopustio svojem privrženom Ocu na nebu da uistinu postane njegov pravi otac.
- Dave je bio u pedesetima – vrlo poštovan i zreo sljedbenik Isusa Krista. U sredini života Dave se pitao je li posao u osiguranju sve što će u životu biti za njega. Duboko je čeznuo za dubljim značajem. U njemu se rodila želja za promjenom. Napravio je velik korak vjere i ostavio posao koji je poznavao kako bi vodio službu za kršćanske poslovne ljude koji su htjeli voditi svoje tvrtke na kristolik način. Bio je to velik korak vjere jer je morao ostaviti stalan izvor prihoda i krenuti u izgradnju nečega sasvim novog. Imali smo priliku moliti se s njim i za njega te vidjeti nešto novo što se rodilo u Daveovu životu.
- Bio sam najstariji u grupi. Za vrijeme naših sastanaka liječnici su otkrili da imam karcinom prostate. Početni izvještaji bili su zastrašujući jer je oblik karcinoma bio vrlo agresivan. Poput ljudi koji su nosili uzetoga čovjeka Isusu, muškarci u mojoj grupi u molitvi su me nosili kroz operaciju sve do oporavka. Od toga je prošlo petnaest godina i još uvijek sam ovdje, u velikoj mjeri i zbog ljubavi i molitava ovih ljudi.

Na ovo mislim kad govorim o prilagođavanju izazovima rasta u našoj mikrogrupi. Programi imaju zadanu duljinu, a odnosi unutar učenja nemaju. Odnosi se prilagođavaju potrebama sudionika, a to se može napraviti u mikrogrupi, gdje se živi zajedno.

(4) Odnosi učenja usredotočeni su na odgovornost u pogledu promjena u životu, dok se programi bave odgovornošću u pogledu sadržaja programa

Učenje nije pisanje odgovora u radnu bilježnicu tečaja učenja. Ono što nastojimo postići je promjena u životu. Što je biblijska riječ za promjenu ili rast u Kristu? Pokajanje. Dolazimo do mjesta pokajanja kada Božja riječ otkriva ona područja našega života koja nisu na čast Bogu, a mi smo uvjereni da trebamo okrenuti svoja srca u drugom smjeru. Na to apostol Pavao misli kada kaže da je Bogom nadahnuta riječ korisna za „popravljanje“ ili „ukor“ (2 Tim 3,16). To

će zahtijevati introspekciju ili samoispitivanje. U ovomu posljednjem elementu odgovornosti u pogledu promjena u životu ulazimo u „duboke vode“ – do međusobnog ispovijedanja grijeha.

Koja je onda razlika između programskog pristupa stvaranja učenika i pristupa utemeljenog na odnosima? Ukratko, razlika je u razini predanosti. Programski pristup zahtijeva vrlo malo od sudionika programa. Na program možete doći bez prethodne pripreme. Možete biti pasivan član publike. Postoji malo ili nimalo odgovornosti za ono što učite. Odnosi s drugima u programu često su kratkotrajni i stoga nisu vrlo intimni ili duboki.

Pristup utemeljen na odnosima zahtijeva mnogo veće ulaganje vašega života. Ulazite u dugoročniji zajednički savez sa svojim partnerima gdje odlučujete dijeliti život na dubokoj razini. Očekuje se da ćete na svaki sastanak doći nakon što ste napravili biblijsko proučavanje spremni podijeliti svoje uvide i primijeniti Sveto pismo u svojem životu. Putovanje može potrajati najmanje godinu do godinu i pol redovitih sastanaka. Dio procesa je i to da učite kako biste mogli njegovati slično iskustvo mikrogrupe s drugima.

Zaključak

Služba koju imam privilegiju voditi, Global Discipleship Initiative, pretežno se bavi odgovaranjem na pitanje – KAKO? Kako činimo učenike? Kako uzeti Isusov primjer i postići da bude djelotvoran u naše vrijeme? Naš je odgovor mikrogrupa kao spremnik ili kontekst u kojemu podižemo učenike. Te grupe nazivamo „staklenicima Svetoga Duha“. Što je to „staklenik“? „Staklenik“ je kontroliran okoliš koji održava najbolje uvjete za maksimalan rast. Prvi sam put pomislio na „staklenik“ kad smo supruga i ja posjetili Aljasku u ljeto 2000. godine i čuli za bundeve koje u nekoliko mjeseci postanu teške 200 kilograma ili cvjetove dalija veličine tanjura za večeru. Na Aljasci sunce gotovo ne zalazi od sredine svibnja do kraja kolovoza. Dakle, sunce sja 24 sata dnevno i zbog toga sve vrlo brzo raste.

Pomislio sam, to je upravo ono što sam vidio kad sam okupio 3-4 ljudi na godinu ili godinu i pol na mjesto gdje su proučavali Božju riječ i imali veliko povjerenje jedni u druge. Glavni i najvažniji element u svemu tome je potpuno povjerenje. Kad ispričamo svoju priču, bez izostavljanja loših stvari, kad jedni drugima ispovijedamo grijeha i potrebe, dok smo stalno okruženi Svetim pismom koje nas uči kako živjeti upravo u tim iskustvima, suobličavamo se s Kristom. Istovremeno, ne radimo to samo radi nas samih, nego se obučavamo kako bismo to mogli činiti s drugima. Započnete kao sudionik, fokusirani na svoje učenje, a onda pružate drugima što je vama netko dao. S vremenom imate organsku reprodukciju učenja koja ubrizgava sasvim nov život u crkvenu zajednicu. Ovo je način na koji ukratko predstavljam ovaj duboko jednostavan pristup: „Kada stavimo sadržaj biblijski utemeljenog kurikuluma kakav je *Discipleship Essentials*

u kontekst transformativnog okruženja mikrogrupe koja sama sebe reproducira, imate sredstvo podizanja pokreta učenja.“

Dopustite da završim osobnom pričom. „Umirovio sam se“ ili, kako volim reći, „prekvalificirao sam se“ iz svojega pastorskoga zvanja 2012. godine. Zadnja crkva u kojoj sam služio nalazila se u zapadnom predgrađu Chicaga. Crkva je bila vrlo velikodušna prema pastoralnom osoblju i davala nam je kredite bez kamata za pomoć u stanovanju. Kako se približavao dan mojeg umirovljenja, čuo sam da je naš Odbor darežljivo odlučio oprostiti mi kredit kako bi financijski pomogli mojoj supruzi i meni u godinama mirovine. Zatražio sam priliku da zahvalim Odboru na njihovoj velikodušnosti. Te večeri nisam mogao zadržati suze zahvalnosti dok sam gledao u lica muškaraca i žena koji su bili toliko ljubazni prema mojoj supruzi i meni. Nekoliko dana nakon sastanka dobio sam poruku od jednoga člana odbora koji je bio prisutan te večeri.

Greg, tvoje tople riječi upućene Odboru sinoć potaknule su me na razmišljanje o tvojem velikom utjecaju na moj život, a to je nešto što dosad nisam s tobom podijelio. Naša okupljanja oko udžbenika *Discipleship Essentials* bila su prekretnica za mene, vrijeme koje je na mene duboko utjecalo i promijenilo mi život. Probuđenje Božjega poziva u meni vodilo me da se suočim s problemom koji sam imao s alkoholom, spasim svoj brak i obnovim mnoge do tada loše odnose. Hvala ti što si bio vjeran Božjemu pozivu u svojem životu i tako promijenio moj život. Božji blagoslov!

Učenje znači „učiti u rovove“ s drugima kao što je Isus činio sa svojim učenicima. U zajedničkom putovanju kojemu je na središnjem mjestu Božja riječ mi se suobličavamo s Kristom.

Popis literature

- Bruce, A. B. s. a. *The Training of the Twelve*. Grand Rapids, MI: Christian Classics Ethereal Library. <https://ccel.org/ccel/b/bruce/twelve/cache/twelve.pdf>.
- Chole, Alicia Britt. 2001. „Purposeful Proximity — Jesus’ Model of Mentoring“. *Enrichment Journal* (proljeće): 62-65.
- Coleman, Robert E. 1964. *The Master Plan of Evangelism*. Old Tappan, N.J.: Revell.
- Eims, Leroy. 1978. *The Lost Art of Disciple Making*. Colorado Springs, CO: Nav-Press.
- Peterson, Eugene. 1982. *Traveling Light*. Downers Grove: IVP.
- Watson, David. 1982. *Called & Committed: World-Changing Discipleship*. Wheaton, IL: Harold Shaw Publishers.

Greg Ogden

Jesus Demonstrated an Intentional, Relational Model of Disciplemaking: Why Haven't We Followed It?

Abstract

By reading the Gospels, we can see that Jesus demonstrated an intentional, relational model of disciple-making. In his desire to reach the crowd, Jesus focused on a small group of people with the goal of making disciples who would make more disciples—for at least two valid reasons: internalization and multiplication. Within the context of close-knit relationships, Jesus sought to, in a way, multiply himself through the Twelve. But the question is why the church, to a great extent, did not follow that discipleship model. The article suggests two possible reasons: the first reason is this: We have been preaching a non-discipleship, forgiveness-only gospel. The second reason we have failed to follow the biblical model we observe in the Gospels is that we tend to substitute programs for Jesus' intentional, relational approach. By contrasting program with relationship, the article offers two provocative conclusions: 1. If we could have made disciples by preaching to people, the job would have been done long ago. 2. Even the greatest preacher who ever lived—Jesus himself—did not rely on his preaching to make disciples. He relied on his personal association.